

«Մեր Դատավորը Տերն է, մեր Օրենսդիրը Տերն է, մեր Թագավորը Տերն է, Նա մեզ կփրկի»:

Եսայի 33:22

2024 թ., ՓԵՏՐՎԱՐ 2 (487)

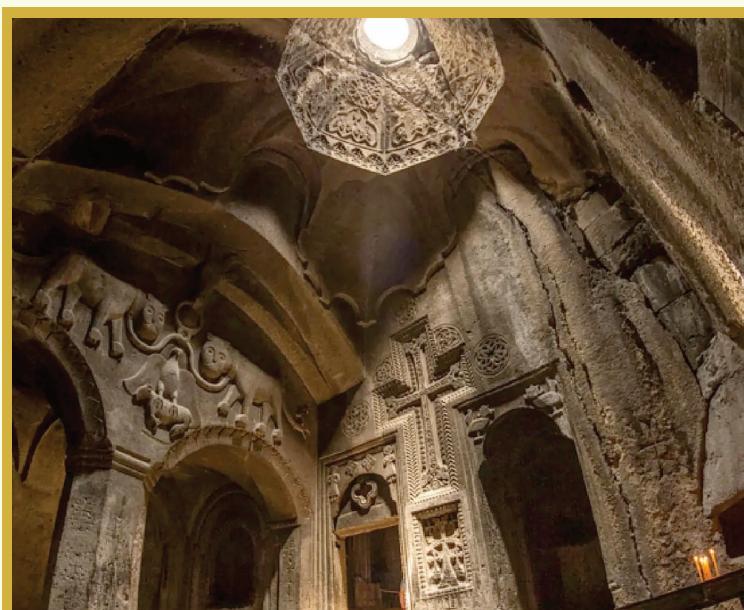
ՊԱՌԵՑՈՂԻԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ, ԹԵ ՈՐՔԵԱ
ԲԱՐԻ ԵՎ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻ Է ԱՍՏԾՈՒ

Վ արդ, մարդկանցից ո՞վ կարող է ինանալ և ճառել, թե որքա՞ն բարի է պահը

 Վ արդ, մարդկանցից ո՞վ կարող է իմանալ և ճառել, թե որքա՞ն բարի է պահքը
Աղամի որդիների համար, եթե սիրում են այս: Միայն Աստծուն է հայտնի այն մեծությունն ու շահը, որ պահքից լինելու էր մարդուն: Այս պատճառով էր, որ պեցիներ գ 18-19): Եվ առաջալը դիմում է որովայնամուներին ու հեշտաքարող վարդապետներին, որոնք հեշտությամբ թյուրում էին այն ամենը, ինչ լուսավորում էին սուրբ առաքյալները՝ անվանելով նրանց «շներ» ու չար մշակներ» (Փիլիպեցիների գ 2):

Աղամին տվեց առաջին պատվիրանը՝ ասելով. «Մի՛ ճաշակիր ծարի պտղից» (Ծննդոց Բ 17): Քանզի դրախտում Աղամը հրեշտակների պես սակավապետ էր, և նրա կենակիցը պահքն էր: Բայց Աղամը չի հավատաց Աստծոն պատվիրանին, որովհետև չգիտեր, թե որքան բարի բան է պահը, և ճաշակելով պտու-

դը՝ արտաքսվեց դրախտից: Եվ միայն Աղամից հետո յոթերորդը՝ Ենովքը, իր ճախաստեղ հորից լսելով. «Ուտելիքն ինձ զրկեց լուսեղեն փառքերից ու դրախտից», զարմացավ և որդենությունից հետո երկու հայրու տարի իրեն հեռու պահեց մրգերից ու այլ ցանկալի կերակուրներից, ինչպես նաև ընդհանրապես շիամարձակվեց նայել երկինք և Աղամի փոխարեն մտավ դրախտ: Այս պատճառով էլ աստվածային օրբերով մեզ հրա-

Կալելով խոսքերի իմաստը, թե ինչ նպատակով ասվեցին, միայն խոսքի արտաքին կողմին է նայում, տփիտաբար քարոզում է և ասում. «Կերակուրը չի պղծում մարդուն» (Մատթեոս է 18:....)

հրամանի՝ պահը դևերի հալու
ծիչն է: Պահը Աստծո կոչական
է և հրեշտակների ցնծությունը
Պահը մեղքերի լվացումն է
բարեպաշտություն սերմանու-
ղը: Պահը հոգու պայծառ ջահ-

սարկուն և խաբող, տե՛ս և ճանա-
չիր առաջին մարդու անկումից,
որովհետև սատանան բնական
գեղեցկությունից առավել էր
պտուղը փայլեցնում կույս Եվա-
յի աշքի առջև, լլկում էր նրա որո-
վայնը և նեղում ցանկությամբ,
մինչև որ սա վերցրեց, կերավ և
զրկվեց փառքից: Այսպես որո-
վայնամղությամբ և արբեցուր-
յամբ բանսարկուն նեղում է անեն
մեկին, առավել է գեղեցկացնում
կերակուրները, քան հարկավոր է
բնական քաղցն հագեցնելու հա-
մար, լլկում է որովայնն ու նեղում
է մարդուն քաղցրահամ կերա-
կուրների և ընպելիքների ցան-
կությամբ՝ դարձնելով անժուժ-
կալ, որովհետև սատանան ունի
կերակուրների ցանկություն,
քայլ մարմին չունի, որի միջոցով
ներառվուին:

Եվ արդ, որովհետև այսքան
մեծ կործանման հասցրեց պատղի
ճաշակումը, և այսպիսի մեծ քա-
րիքների առիթ է պահքը. Աստծոն
սիրելիների, Եկեք ջանանք քա-
ջությանը պահել և ամենայն ժամ
նրանով պասկենք մեր ճակատը,
այն որպես առաջին պարիսպ
կանգնեցնենք ընդդեմ պոռնկութ-
յան չար դկի և նորանով հայա-

է, լուսավոր կանթեղը, մարմնառողջությունն ու երկարական ցությունը՝ վկայված բժիշկների և փորձված բոլոր մարդկանց կողմից: Պահը Աստծուց մենապարզեց հոգեկոր սուր է և երբեք չքացած գենք է՝ զնորդացնամու: Պահը հրեշտականեր գործն է և Եկեղեցու պարծանքը: Պահը ամուր աշտարակ և լուսավոր սանդուղք է՝ առ Աստվածաբարձրանալու համար: Պահը լայնատարած կամուրջ է, նաև ճանապարհի ելք՝ դեպի երկինատանող: Պահը գովկած և վկայական է որուր սորենի կորուսի:

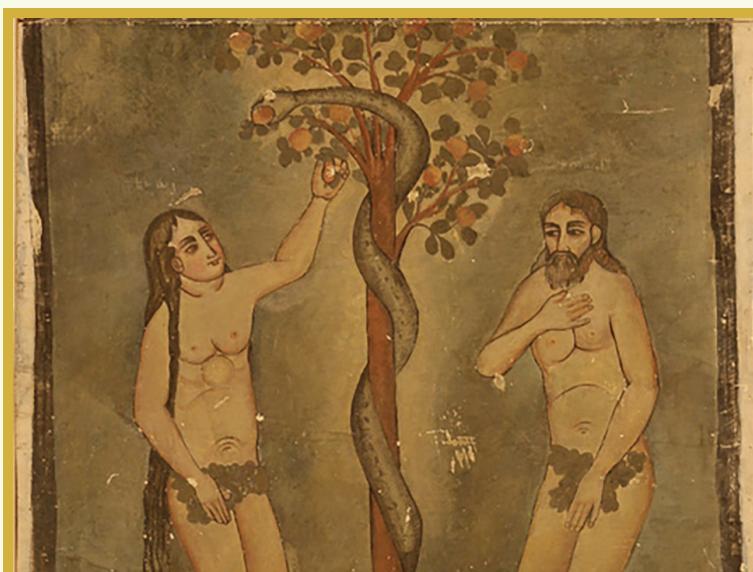
կամ է բրոլի սիրելի կողմանց։

...Ահա՝ ճանաչիր պահիք անսահման շնորհներն ու մեծությունը, որովհետև եթե նախաստեղծ մարդը պահեր և չճաշակեր պտղից, դրախտում կլիներ որդեժնությունը պարկեշտությամբ և մարդու կանքով, որովհետև նրան չէր բռնադատի ախտը, ինչպես այժմ, այլ Աստծո օրինության համար կամովին և ոչ ականա իր անձի փոխարեն կըներ զավակներ և ապաշխարելով՝ անմահ կդառնար, այնտեղից կվերափոխվեր անմարմների անձառելի կյանքը, այսինքն՝ ընկած հրեշտակների տեղը՝ մոտ սերութեների հորումնեն։

զամասա վյագրով ապրում այս աշխարհում, իսկ հանդերձալում, որ գալու է, արժանանանք անպակաս լիությանը և անճառ միությանը, մշտնջենավոր ուրախությանը և անկարու կյանքին բոլոր ընտրյալ արդարների հետ ամենակալ Յոր շնորհներով ու ողորմությամբ, Միածին Որդու գրասիրությամբ և Սուլր Յոգու խնամքով և առաջնորդությամբ, որ օրինված և փառավորված են այժմ և միշտ և հավիտյան հավիտենից։ ամեն։

Վարդան Այգեկցի, «Խրատներ»

Վարդան Այգեկցի, «Խորատներ»

«Ազատ և Եվլա»
Մեղրիի Սուրբ Կատունածածին եկեղեցու որմնանկար, 19-րդ դար
Տպագործություն՝ Վ. Ա. Պատուհանյան, Երևան, 1895

պաշտների մասին է գրում սուլը առաջալը. «Ողբալով դիմում են Քրիստոսի Խաչի թշնամիներին, որոնք ասովածացին որովայնը ու իրենց փառքն համարեցին որովայնի արտաքրանքը և ամոթի գարշահոտուրյունը» (Փիլի-

ով նայելով տերունական խոսքին, թե՝ «Կերակուրը չի պղծունարդուն» (Մարկոս Ե 18) կամ առաջալի ասածին, թե՝ «Կերակուրը չէ, որ մարդուն կկանգնեցնի Աստծոն առջև», սակայն չըն-

հացի և մյուս խորհրդավոր պահ-
քերի օրերին, նզովյալ «ինձ»...
Քավ լիցի, որովհետև Աստուց
սովորեցին պահքի շահը, որը
սահմանվեց Ադամի համար...

Ըստ Աստծո բարձրագույն

ավ լիցի, որովհետև Աստծուց ովորեցին պահքի շահը, որը անձառելի կյանքը, այսինքն՝ ըստ կած հրեշտակների տեղը՝ մոտերովեների խորանին...

Արդ, որ բազմահնար է բա

Պատրաստեց
Առաքել ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԹԵՄԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

ՄԿՐՏՎԵԼ ԵՆ 42 ԱՐՁԱՆԱԿԱՆՆԵՐ

Դուռագավիր Սրբ. Գևորգ Եկեղեցում փետրվարի 4-ին մկրտվեցին 42 արցախի հայության քրիստոնեական մեջ ընտանիքի անդամներ:

Սուրբ մկրտությունը կատարվեց Տեր Մյուռոն ավագ քահանա Արմայանի և Տեր Վարդան քահանա Գափոյանի ծեռամբ:

Կճրահայրերն էին Եկեղեցու համայնքի հավատացյալները, ովքեր սիրով հանձն էին առել իրենց սանհիների հոգևոր դասիարակության ու հավատքի գորացման առաքելությունը:

Տեր Վարդանի խոսքով՝ Սուրբ մկրտության արարության նախաձեռնությունը Եկեղեցու հոգևոր դասին էր, որպեսզի Արցախից տեղահանված մեր հայրենակիցները կարողանան մասնակցել Եկեղեցում կատարվող արարություններին, Սուրբ Պատարագներին և Սուրբ Հաղորդություն ստանան՝ անդամագրվելով Եկեղեցու համայնքին:

ՆԱՎԱՍԱՐԴ ՄՐՄԱՐԱՆ ՕՐԿՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐԻ ԱՐԺԱՆԱՅԻՆ ՏԵՇՐՈՍ ԱՎԱԳ ՔԱՅԱՆԱ ՍԱԼՅԱՆԻՆ

Փետրվարի 11-ին Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդ Վերաշնորի Տեր Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանը առաջնորդանիստ Սրբ. Սարգս Եկեղեցու հոգևոր հովիվ և Երիտասարդաց միությունների համակարգող Տեր Պետրոս ավագ քահանա Մայամին 70-ամյա հորեւյանի և Եկեղեցական Երկարամյա ծառայության ու վաստակի համար արժանացրեց օրինության և գնահատանքի գրի:

Օրինագրում մասնավորապես ասվում է. «Այն երեցները, ովքեր լավ վերակացու են, կրկնակի պատվի բող արժանանան» (Ա Տիմոթեոս 6:17):

Տացմելով Մայր Եկեղեցու և Հայրենիքի հանդեպ ունեցած ազնիվ զգացումները:

Դղում ենք Զեզ և Զեր ընտանիքին մեր բարենադրանքներն ու օրինությունները՝ ցանկանալով աստվածաշնորհի խաղաղություն և բազում արևշատ օրեր: Աղոթք ենք առաքում առ Աստված, հայցում քաջառողջություն և Տիրոջ բարեխնանակություն՝ Զեր առաքելության անխախտ մեջ:

Տեր Պետրոսն իր 40-ամյա ծառայության ընթացքում վերջին 10 տարիները համակարգում է նաև թեմի Երիտասարդական միությունները: Նրա ղեկավառությամբ Երիտասարդները բազմաթիվ ծրագրեր են իրականացրել: Դրանց մեջ իրենց կարևոր տեղում ունեն ազգային տոնները (Բուն բարեկենդան, Միջինք, Համբարձում, Վարդավառ և այլն) վերականգնելու և ցեղասամության 100-րդ տարեկան արժենությունը ուղղված մի քանի տասնյակ նախաձեռնությունները, Խաչի քարոզը, Հաղթանակի աղոթքը, հնտելեկոսուալ փառատոնի վերականգնումը և այլն: Տեր Պետրոսի գլխավորությամբ Երիտասարդները պատվով են ներկայացնում Արարատյան Հայրապետական թեմը՝ Զայ Եկեղեցու տարբեր ծրագրերում:

ԲՈՒՆ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ՝ ԱՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԵՄՈՒՄ

Արարատյան Հայրապետական թեմի Եկեղեցիները նշել են Բուն բարեկենդանը: Տոնին ակտիվ մասնակցել են թեմի Երիտասարդաց միությունները, կիրակնօրյա դպրոցները:

Փետրվարի 11-ին տոնախմբություն էր Երևանի Սրբ. Երրորդություն Եկեղեցու բակում: Բուն բարեկենդանի տոն

Երևան ներկաներին իր հնարքներով զարմացնում ու ուրախացնում էր նաև լարախաղացը:

Դավթաշեն վարչական շրջանում Սրբոց Նահատակաց Եկեղեցու հավատացյալների հետ միասին տոնին մասնակցել են հանրակրթական ու Ավետ Տերտերյանի անվան արվեստի դպրոցի, մասուր-մանկապարտեզների աշխատակիցները, սաներն ու ծնողները:

Նորբ-Մարտի Վարչական շրջանի Սրբ. Աստվածածին Եկեղեցու բակում և հնչել է ազգային երգը, տարածքը զարդարել են տոնական տաղավարները: Հանդես է Եկեղեցու լարախաղացը: Տոնական տրամադրություն էր նաև Նոր Նորի Սրբ. Աստվածածին Եկեղեցու բակում:

Բուն բարեկենդանի տոնի խորհրդի ու ընդունված ավանդությունի մասին Երիտասարդներին պատմել է Մալաթիայի Սրբ. Աստվածածին Եկեղեցու հոգևոր հովիվ Տեր Տիրան ավագ քահանա Արուշանյանը:

Բուն բարեկենդանը մեջ տոնախմբությամբ, երգ ու պարով են նշել նաև Ներքին Չարբախի Սրբ. Խաչի Եկեղեցու տրվել են նվերներ:

Ավանի Սրբ. Աստվածածին Եկեղեցու Երիտասարդաց միության անդամներն ու կիրակնօրյա դպրոցի սաները և մեջ շուբրով նշել են Բարեկենդանը:

ՏԵՄԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

Փետրվարի 12-ին Նորբ-Մարտի Սրբ. Աստվածածին Եկեղեցու քահանաներ Տեր Թովմա Անդրեասյանը և Տեր

Զգոն Արահամյանը տնօրինեքի արարողություն կատարեցին Երևանի թիվ 61 դպրոցում:

Քահանաները դպրոցի ուսուցիչների հետ մասնակցեցին հայկական ազգային տարագին նվիրված ներկայացմանը, որը ցուցադրեցին դպրոցի երեխաները՝ ուսուցչուին Գոհար Խաչատրյանի ղեկավարությամբ: Ներկայացրին պատմական Հայաստանի տարբեր շրջանների հագուստահնեածանը ու ազգային երգերը:

ՀՈԳԵՎՈՐՄԱԿԱՆ ՆԵՐԸ ՓՈԽԱՄԱՅԻՆ ԵՆ ԼՈՒՅԱ, ԶԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՕՐՅԱԿԱՆ ԹԵՄԱԿԱՆ

Արարատյան Հայրապետական թեմի հոգևորականները և հավատացյալները փետրվարի 13-ին, շրջելով մայրաքաղաքում, լույս, շերմություն ու Աստծո օրինությունն են փոխանցել անցորդներին: Քահանաների ծեռքերին խորհրդանշական նվերներ էին՝ Արցախի հայտնի «Սենք ենք, մեր սարերը» հոլարձանի պատկերով կանքեղները ու արցախյան ժենօյալով հաց: Միջոցառումն իրականացվել է Տեառնընառաջի նախատոնակի առիվի՝ ԱՐՁ առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տեր Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանի օրինությամբ:

Դա Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին ամեն տարի փետրվարի 14-ին նշում է քառասուն օրական Մանուկ Յանուսին Երուսաղեմի տաճարին ընծայելու տոնը՝ Տեառնընառաջը: Տոնի նախօրիների՝ Երեկոյան ժամերգությունից հետո, Եկեղեցու կանքեղներից կրակ վերցնելով՝ խարույս է վառվում՝ որպես Քրիստոսի լույսի խորհրդանիշ: Այս անգամ մարդիկ այդ լույսի հետ միասին իրենց տուն տարած նաև Արցախի խորհրդանշերը, համան ու հոգևոր հոգևոր հովիվ Տեր Զարարիա քահանա ավագանությամբ:

Լույսից ու շերմությունից բացի մարդկանց փոխանցել է նաև Արցախ վերադառնալու հույսը՝ նշում է Նորբ-Մարտի Սրբ. Աստվածածին Եկեղեցու հոգևոր հովիվ Տեր Զարարիա քահանա Ավետիսյանը:

Նորբ-Մարտի Սրբ. Աստվածածին Եկեղեցու կիրակնօրյա դպրոցի սաները և մեջ պատասխանատվությամբ գրաղված էին կարևոր գործով: Երբեր բակում կիրակնօրինից հետո, սովորեցնելու հայ մնալը,՝ նշեց հոգևոր հովիվ Տեր Զարարիա քահանա Ավետիսյանը:

«Եթե ազգի հնքնությունից պահպանելու համար պարտավոր են նշել Երեխաներին այս տարիքից սովորեցնել ազգային մշակույթը, պատմությունը, կապել Դայ Եկեղեցու հետ, սովորեցնելու հայ մնալ»,՝ նշեց հոգևոր հովիվ Տեր Զարարիա քահանա Ավետիսյանը:

Դոկտորական ընդգծեց՝ Երեխաների արժեքային համակարգը, աշխարհայացքը ձևավորվում է նաև դպրոցում, և շատ կարևոր է ուսուցիչների դերը:

Մայրաքաղաքում անցորդներին կանքեղներ ու ժենօյալով հաց են փոխանցել նաև Զորավոր Սրբ. Աստվածածին Եկեղեցիների հետ Գրիգոր քահանա Գրիգորյանը, Կառողիկէ Սրբ. Աստվածածին և Սրբ. Աննա Եկեղեցիների հետ հովիվ Տեր Զենոնն քահանա Բաղդասարյանը, Սրբ. Երորդություն Եկեղեցու հոգևոր հովիվ Տեր Արարատ քահանա Օղորյանը՝ համայնքի անդամների հետ միասին: Բնակչներին հրավիրել են տոնի օրը՝ փետրվարի 14-ին, մասնակցել Սուրբ Պատարագին:

ԴՐԱԽՄԻ ԸՆՏԱԿԻՔ

ՄՈՒՇԵՂ ՈՒ ԳՈՐԱՐԾ...

«Ծողակն Արարատյան» ամսաթերթի
սիրելի ընթերցողներ, մեր գրուցակիցներն
են Սուշեն Եղյանն և Գոհար Ասատրյանը:

Նրանց ընտանիքը տասներկու տարե-
կան է: Ունեն երկու դուստր՝ Մանեն ու Գի-
սանեն:

Մուշեղի համար ընտանիքն այն տարածքն է, որտեղ մարդոց հաղթահարում է սեփական «Ես»-ը և ձեռք բերում առավել մեծ պատասխանատվության գգացում։ «Սեր ընտանիքում ամեն բան ստեղծել ենք ինքնուրույն։ Ընդհանրապես մարդոց երջանիկ է այն ժամանակ, երբ իր ձեռքերով ինչ-որ բան է ստեղծում։ Գոհարն էլ նշում է՝ երբեք հիասքափություն չի ապրել, այլ փոխադարձ հասկացվածության ու փոխզիջման մթնոլորտում տարիներ շարունակ ապրում ու դաստիարակում են իրենց դրւտրերին՝ այդ ընթացքում հաղթահարելով բազմաթիվ դժվարություններ, որոնք ավելի են ամրապնդել ընտանիքի հիմքում դրված սերը, հարգանքն ու վստահությունը։ «Ես ընտանիքիս ներսում գտա վստահություն, ազատություն, ամուր թիկունք, թերմություն։»

Նախկինուն զինվորական հոգեբան Գոհարն այժմ դերձակ-մողելավորող է, իսկ կերամիստ, կահույքագործ, դիզայներ Մուշեղը ծրագրեր է կազմում համակարգչային ասեղնագործության համար: Եվ այդ ամենն այս պահին ամուսիններն անում են համատեղ գործի շրջանակներում: Նրանք ունեն հագուստի ընկերություն՝ «DU dwell urban»: Անվանումը Ծանակում է՝ «ապրելով քաղաքում», իսկ կրծատ տարրերակը համահունչ է հայերեն «դու»-ին: «Այսինքն՝ ապրելով քաղաքային կյանքով՝ նարդիկ պիտի կարողանան նախնիների ստեղծածը ժամանակակից ուրբանիզացիայի պայմաններում դարձնել առավել կիրառելի: Այս աստղաբառը որոշեածինք. օրինակ՝

պատվերներն անհամեմատ շատացան», -
պատմում են ամուսինները:

Երբ խոսք զնաց զնտանիքում տղամարդու և կնոջ դերի մասին, Մուշեղը Ակատեց՝ տղամարդու բնությունն այնպիսին է, որ նա պաշտպան է, կերպարող, իսկ կինը պահպանում է տունը, դաստիարակում եռեխամերին. «Մեր տաճո խտան որոգ»

ված սահմաններ չկամ, քանի որ կիսու
առաջին հերթին իմ ընկերոն է, ես կարող են
ցանկացած հարցում օգնել նրան, նույնու
թի՝ նա: Դա մեզ համար մտերմանալու ու
իրար պվելի վստահելու ընթացք է: Ըստ
տանիքում իմ ու քո, ես ու դու չպիտի լինի
Մենք բոլորս պիտի մեկ լինենք, իհարկե
ֆիզիկական ու մտավոր կարողություննե
րի սահմաններում»:

Հաջորդիվ անդրադառնում ենք երեխաների դաստիարակությանը: Սուշեղ կարծում է՝ դա մի ողջ համակարգ է, որտեղ կարևոր է նրանց անկաշկան, նվիրված ջշտախոս և աշխատասեր լինելը. «Ընդհանրապես մենք իրենց փոխանցում ենք գիտելիք, որովհետև դա ամենալավն է, որ ծնողը կարող է երեխային տապ: Գիտելիքը իր մեջ ներառում է նաև դաստիարակություն, ինչպես նաև օգնում է ունենալ որ սահմանափակ մոտահրիզոն: Մենք ոչ թե մեր երեխաներին հեռու ենք պահում բայց ցասական երևույթներից, այլ սովորեցնում ենք հասկանալ ճիշտն ու սխալը և սեփական ուժերով հաղթահարել խնդիրները Միակ բանը, որ պետք չէ անել, պարտադիր են է: Մենք եւ իրենցից սովորել ենք լինել առավել գուսափ, որովհետև ամուսիններու շատ տաքարյուն ենք»:

Գոհարն էլ ասում է, որ շատ սեր ու ջերմություն է տալիս դուստրերին և նրանց մեջ ամրապնդում այն միտքը, որ վստահեն ծննդմերին և ինձանան՝ մշտական պաշտպանված են լինելու. «Դուստրերիցս սովորել եմ լինել ուժեղ մայրիկ, որովհետո եթե կան երեխաներ, ոչ մի մայր իրավունք չունի թույլ լինելու: Սովորել եմ նաև կյանքին նայել իրենց աչքերով: Ընտանիքուն ես ծիգ եմ, մայր եմ, կին եմ, և հինազանուն եմ, և տեղ եմ»:

Զրույցի ընթացքում անդրադարձանք նաև այն թեմանին, թե ողորոնք են ոնտանիք:

Ների ամրության և անհաջողության պատճառները: «Ընտանիքը միություն է: Շատ կարևոր է գիտակցել՝ ինչ գաղափարի շուրջ է կայանում այդ միությունը: «Ընտանիք» հասկացության մասին սխալ պատկերացում ունենալը, անուսանանալիս շահաղիտական նպատակներ հետապնդելը հետագայում հանգեցնում են տարածայնությունների: Եվ քանի որ մարդկի հիմնականում անուսանանում են երիտասարդ ժամանակ, նրանց գրեթե միշտ պակասում են համբերատարությունն ու զսպվածությունը, ինչն էլ հենց խանգարում է առաջացած խնդիրներին գրագետ լուծում տալ, տարպիւմ են ներ անձնական շահերով: Արդյունքում մի հարկի տակ սկսում են ապրել օտարների պես, ինչն էլ ընտանիքը տանում է կործանման, - բացատրում է Սուշեղն ու շարունակում, - երբ մենք էինք ընտանիք կազմում, լինելով իշխան տարբեր մարդիկ, մի հարցում եկանք համաձայնության. ընտանիքը պիտի լինի շարունակական, այսինքն՝ երեխաներով, թոռներով, ծոռներով, դառնա մի մեծ գերդաստան: Մենացած ամեն բան ծերոք ենք բերել իրար հետ քննարկելով ու մինչև իինաց ցանկացած հարց կարողանում ենք լուծել նույն ճանապարհով»:

Գոհարն էլ շատ կարևորում է հասուն տարիքում ամուսնանալը, երբ կողակիցները ցանկանում են ունենալ մի գողտրիկ ու սիրով լեցուն անկյուն։ Իրենց դեպքում հենց այդպես էլ եղել է։ «Իրապես, սերը երկուսով մի կետին նայելը է։ Կարևոր է նաև կողակիցին գնահատել ու ընդունել այնպիսին, ինչպիսին նա կա, ոչ թե քո մտքում իդեալականացված կողակիցի հատկանիշերը պարտադրել նրան։ Նեղված պահերին միշտ պիտի իիշել, որ միմյանց թշնամի չեք։

→ 108

«ՈՒՐԱԽԱՑԻՐ ԽՆԴՈՒԹԵԱՄԲ, ԴՈՒՏԾՐԴ ՍԻՈՆԻ, ԿԱՆՉԻՇ
ՑՆԾՈՒԹԵԱՄԲ, ԴՈՒՏԾՐԴ ԵՐՈՒԱՎՈՒՄԻ...»

յս խոսքերը վերցված են Զաքա-
ռիայի մարգարեությունից, երբ
մարգարեն շուրջ երկու հազար
հինգ հայուր տարիներ և ավելի
առաջ ողջ մարդկության իրազեկում էր
մեր Տիրոց՝ Յափու Քրիստոսի Երուսաղեմ
հաղթական մուտքի մասին: Ծաղկազար-
դոց Տերունի գեղեցկագոյն տոներից մեկն
է, որ մեր սուրբ հայրերը կոչել են «տօն
մեծ արմաւենեաց»: Սուրբ Յարությունից
մեկ շաբաթ առաջ քրիստոնյա աշխարհն
ամենուրեք մեծ ցնծությամբ տոնախմբում
է Քրիստոսի հաղթական մուտքը Երուսա-
ղեմ՝ մի քաղաք, որտեղ Սոլոմոնի կողմից
կառուցվել է Աստծո տաճարը: Այստեղ է,
որ բազում մարգարեներ տարբեր արիթեն-
րով և ժամանակահատվածներում մարգա-
րեացել էին Աստվածորդու մարդեղացման,
աշխարհ գալու, Նորա միջոցով մարդու
փրկվելու և կործանումից դեպի հավիտ-
նական կյանք առաջնորդվելու մասին: Այդ
օրը Քրիստոս մեծ թափորով մուտք է գոր-
ծում Երևանախն և հաստատում այն բոյոր
մարգարեությունները, որոնք հնչել են անց-
յալուն մարդկության Փրկչի գալստի և այդ
գալստյան նպատակների մասին:

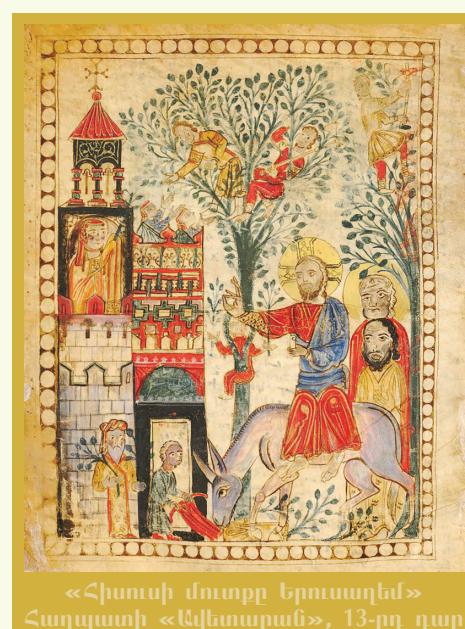
Հիսուս իր չարչարանքներից հինգ-վեց օր առաջ կազմակերպում է իր մուտքը Երուսաղեմ։ Այս իրադարձության միջոցով Քրիստոս մեզ պատճառ է փոխանցում։ Դի-

սուս էշի Վրա մուտք է գործում Երուսաղեմ
որպես Թագավոր, Ազատարար, Փրկիչ և
այդպես էլ ընդունվում է բազմության կողմէն:
Մից: Ժողովուրդը նախ իր գանստներուն է
փոռված Նրա առջև, սահմանսերգությամբ բա-
և սիսնարում առնայանու ճանուեռ:

Ծաղկազարդի տոնը հաջորդում է հրեական Բաղարջակերաց տոնին: Յշն ուխտի ժողովուրդը գալիս էր Երուսաղեմ՝ երկրպագելու իրենց հայրերի Աստծուն Երսուսալեմի տաճարը մի վայր էր, որտեղ բարեպաշտ անձը հաղորդակցվում էր իր հայրերի Աստծուն: Յրեաստանի և աշխարհի տարբեր ծագերից ուխտի էին գալիս, մասնակցում Պասեքի՝ Յշն Զատկի արարողությանը, որը խորհրդանշում էր հրեա ժողովորդի ազատագրումը Եգիպտական ստրկությունից:

Սեր Տերը՝ Հիսուս Քրիստոս, ծիչ այս
կերպ մեկնում էր Երուսաղեմ: Որպես ուկա-
տավոր Նա մասնակցելու էր հենց այս տո-
նին, սակայն միայն մեկ տարբերությամբ
Նա մեկնում էր որպես նոր պատեր և նոր
Զատիկ, որպես «Գառն Աստուծոյ», որ իր
կյանքը պիտի զոհաբերեր, խաչի վրա իր
Արյան հեղմանք ազատագրեր մարդկութ-
յանը մեղքից և նրա գերությունից: «Ո՞վ է
նա», - հարցում էին բոլորը: Պատասխանն
այստեղ է. «Նա Հիսուս Քրիստոս է, Ում հա-
կանակ շատ-շատերը Հիսուս Քրիստոս

էր, որ իր կյանքը տվեց իր իսկ ստեղծածի համար, որպեսզի ապրեն նրանք և կյանք ունենան էլ ավելիով» (հնմտ. Հովհ. Ժ 10)

որ ծեր ու մանուկ համախմբել է իր շուրջ իր կենդանի ոգով լցրած տաճարներում պարզեցնելով հոգևոր ուրախություն երեկ և այսօր: Եթե փարիսեցիները, ապշած Նրա

հրաշագործություններից, հարցնում էին. «Ո՞վ է նա», մարդիկ և մանուկները պատասխանում էին՝ «Նա է՝ Ղավիթ Որդին»: Յիսոս էլ եղափակում է. «...մանուկների և ծծկերների բերանով է, որ օրինություն է հնում (ինչնու լաւութեան ելլ. 16):

Ինչպես երկու հազար և ավելի տարիներ առաջ, այսօր նույնպես փառաբանում ենք Տիրոջը և Նրա հաղթական մուտքը Երուսաղեմ: Այս օրը Յայց Յայրապետի տնօրինությամբ հայտարարված է մասնակների օրինության օր: Մեր Տեր Քիոսլ Քրիստոս ասաց. «...եթե չդառնաք ու չինեք այս մանուկների պես, երկնքի արքայությունը չի ժառանգելու» (հնմտ. Մատթեոս մ.թ. 3):

Ծաղկազարդի օրը վերստին հրամցվում է մեզ, հրավեր է կարդացվում մեզ բոլորիս՝ գնալու ընդառաջ արդար, իեզ ու խոնարի Փրկչին, Ով Երուսաղեմում դարձավ Պատարագի զոհը մեր բոլորի մեղքերի քավության և բռոլորթյան համար: Թող ծաղկազարդվեն մեր հոգիները, նոր կյանքով զարթոնք ապրեն, առավել ազնվանան գալիք օրերի արարողությունների քուրայի մեջ և արդարացած ու մաքրված՝ վկա լինեն մեր Տիրոջ և Փրկչի՝ Յափու Քրիստոսի հաղթական մուտքին Վերին Երուսաղեմում:

Ալբերտ սարկավագ ՍԱՐԱԿՅԱՆ

ՀԱՅԵՐԵՆԻ ԱՆՑԱԼԻ ՈՒ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՊԱՏՄԱԳԻՐԸ

այսկիտության և հայ ազգագրության ու բանագիտության բնագավառի երևելի անուններից է Մերգել Վարդանյանը. գիտնականեատ, բարբառագագետ, հրապան, «Չայն համշենական» թերթի հրաքիր, ով երիտասարդ տաղմանիվրվել է քրիստոնյա և բռնի կոռլած համշենահայության ուսումնար, նրա բանավոր մշակույթը բանահավաքչական աշխատանքարկեստի այդ եզակի նորուշների անփոփել է 2009 թ. ԵՊՀ-ի հրամած նրա «Կրոնափոխ համշենաբարբառը, բանահյուսությունը և հստոր (նյութեր և ուսումնասիրություն)» աշխատության մեջ:

ՀՅ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի գիտաշխատող Սերգեյ Վարդանյանը վերջերս հայագիտության անդամանում ավելացրել է ևս մի կոթողային աշխատություն՝ «Բանահյուսական պատումի միջավայրը (Կրոնափոխ համշենահայերի մի զվարճապատումի տարրերակները)»:

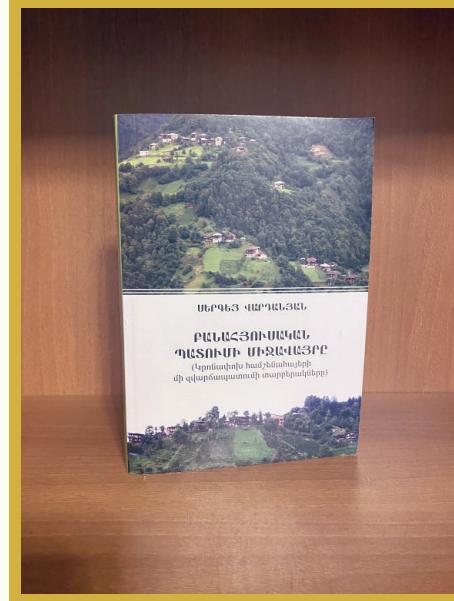
ԱՆՁՆՈՒՐԱԳ ԳԻՏՆԱԿԱՆԻ ՎԻԹԵԽԱՐԻ ԳՈՐԾՈՒՄ

Սերգեյ Վարդանյանի կյանքի ու գիտական ժառանգության մասին պատմելը մի ամբողջ մենագրության նյութ կարող է ընդգրկել: Բավական է նշել, որ տասնմայսկաներ շարունակ նրա գիտական հետաքրքրությունները սկզբով են Օսմանյան Թուրքիայում բռնությամբ կրօնափոխված համշենահայությանն առնչվող հիմնահարցերի մանրազնին հետազոտության և հրապարակման վրա, ինչը, բնականաբար, մեծ կամք ու անմնացորդ նվիրում պահանջող աշխատանք է: Թուրքիայի, Ռուսաստանի և Կենտրոնական Ասիայի կրոնափոխ համշենահայերի մասին նրա հետազոտությունները տպագրվել են հայրենի և արտերկի մամուլում, տարբեր գիտական ժողովածուներում:

1984 և 1987 թվականներին Ղրղզստա-

նում, Ղազախստանում և Ռուսաստանում հայտնաբերել է հսկանադաշվան համշենցիների: Վատանգելով կյանքը՝ բազմից եղել է Թուրքիայի Արդվինի նահանգի Խոփայի և Բորչքայի գավառներում, գտնել 20-ից ավելի հայախոս գյուղեր: Ուսումնասիրություններ կատարել նաև Ոփգել և Էրզրումի նահանգների կողմանին, թուրքախոս համընկցիւթիւն գյուղերում:

Սերգեյ Վարդանյանի հերթական՝ բանահյուսական պատումների միջավայրին նվիրված այս աշխատությունը կրոնափոխի համեմենցիներից և XIX-XX դարերում տարբեր վայրերի քրիստոնյա հայերից գրառված, սյուժետային ընդհանրություններ ունեցող 37 անտիպ ու տպագիր զվարճապատումները համեմատելու և մեկտեղելու առաջին փորձն է: Գիտնականը բանարվեստի յուրաքանչյուր ննուշ քննության ենթարկելիս ներկայացրել է նաև բանասացների, բանահավաքների և հրատարակիչների, տվյալ պատումում հիշատակվող բնակավայրի, գործող անձանց մասին հետաքրքիր ու կարևոր տեղեկություններ. սա հեղինակի եզակի, նորարար մոտեցումներից է: Գիրքը ընթերցողի առաջ բացվում է հեղինակի գրած «Առաջարան»-ով: Պատմական փաստերով Սերգեյ Վարդանյանը ներկայացնում է, թե ինչպես կրոնափոխ եղած հայերին քուրքերը կտրում էին բնօրրանից ու սիրուլ օտարախոս միջավայրում: Գրում ընթերցողը, ուսումնասիրողները կտեսնեն, թե իր բացահյուտած բանագիտական նյութերի մեկնություններից զատ ինչպես է գիտնականը դրանց հետքերը որոնել ժամանակի պարերական մամուլում, հրատարակված այլ սկզբանադրյուրներում, որոնք նույնպես վեր հանելով՝ ստեղծել է մի անքակտելի ամբողջություն: Քննության առնված հարուստ բանագիտական նյութերը և դրանց պատումների տարբերակներն ընդգրկում են լայն աշխարհագրություն՝ Համշեն, Մուշ, Արցախ, Ղարաղդաղ, Փերիա, Լոռի, Սյունիք, Տափիշլան, Զավահը, Մոկս, Կեսարիա:

այն գիտնականները, ովքեր եղել են հոգած և ստուգական գործություններում: Գրքում նշան ուշագրավ է պատմաբիշ Վահագինը՝ ուսուցչության մասին պատմությունը: Վահագինը առաջին անգամ պատմությունը գրել է 1776 թվականին՝ առաջին հայության մասին: Վահագինը առաջին անգամ պատմությունը գրել է 1776 թվականին՝ առաջին հայության մասին:

Եկել Պատարագ Լսելու

Սերգեյ Վարդանյանի «Քանահյուսական պատումի միջավայրը (Կրոնակիոն համշենահայերի մի զվարճապատումի տարրերակները)» գիրքը միայն բանագիտական աշխատություն չէ: Այն նաև պատմագրություն է՝ Նվիրված Շամշենի անցյալին: Շեղինակը բազմաթիվ նյութեր է որեւ գիտական շուանառության մեջ՝ կապված Շամշենի քրիստոնեական անցյալի հետ: Գրքի արժանիքներից է նաև գիտնականների կողմից նոռացության տրված մի շարք կարևոր փաստերի վրա ուշադրություն հրավիրելու, օրինակ՝ 1861 թ. 21 տարեկանում Գարեգին Սրբանձտյանցի երեք ամսի Շուշիում ապելելու, այդ մասին «Արծովի Վասպուրական» ամսագրում հոդված գրելու, նաև «Մեղու» տասնօրյա հանդեսում նրա տպագրած անստորագիր հոդվածի մասին, որում ասվում է, թե Սկրտիչ Խրիմյանը ութ օր քարոզել է Արցախում և հանդիպել է մի ժողովորդի, որի մեջ անարատ ու առատորեն փայլում էին հայության ծիրքերը, բնավորությունն ու ստվորությունները: Նրանք ընդունակ էին, արի ու անվեհեր, շատ հասկացող: Նրանց մանուկաներն ու շիմ էին, նրանց ծերերը՝ նարմնով առույգ, խելացի հանճարով, փորձված գլուխներով, նրանց երիտասարդները հզոր էին և հնազանդ, իրենց քաջասրտությունը պահում էին ապահովության օրոք տալ:

Սերգեյ Վարդանյանը բանագետներին և ժողովրդին պարզեց աշխատությունները: Իսկ վերջում ընթեղոցի առաջ բացվում է տարբեր լեզուներով օգտագործված սկզբնադրյութեների մի հսկյական ցանկ, որը համակարգելը, մշակելը պահանջել է երկար տարիների նվիրական աշխատանք:

Գիրքը արսանեանով վասնցի գիտսականի ուղևրն է ազգին ու նրա մշակույթին, որի կարևորագույն հատվածն է Համշենն իր ասարդութան:

Հայամիկ ՊՈՂՈՎՅԱՆ

**ՍՈՒՐԲ ԹԵՂՓԻԼՈՍԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԱՍՎԱԾ ՍՈՒՐԲ ՔԱՌԱՍՈՒ
ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ԵՎ ՔԱՌԱՍՆՈՐՅԱ ՊԱՐՔԻ ԽՈՐՃՈՒ ՄԱՍԻՆ
(հատվածաբար)**

 առերով զարդարված Սեբաս-
տիա քաղաքի լիճը ծաղկազարդ
բուրաստան դարձավ: Զնոսնը
տմկվելով՝ այդ ժամերոյ գեղեցկա-
ցան դրախտային սաղարթախիք ճյուղե-
րով, որոնք, ինչպես գարնանային տուն-
կեր, արյունաներկ մանուշակագույնով
պայծառացած և պտուղներով զարդա-
րված, կերակրում են մեզ աստվածային
հացով քառասուն անձերի այս տոնին: Այսօր
հավաքվել ենք միասին այս քառա-
սուն ոստ ունեցող ծափի տակ՝ ապաշխա-
րության շրջանում, քանի որ պահընվ չը-
րացեր ենք մեր մեջ անմիտմալությունը,
առերսուն և այսաճնուրուն:

արբեցությունը և զվարծությունը...
Արդ, Եկեղ, հավատացյալներ, և մա-
նավանդ քրիստոսասեր ժողովուրդ, այս
տոնին 40 պատկերով և Եղբայրու
բրաբրիոնով զարդարվենք, քառասնա-
ջահ լապտերներով լուսավորվենք և այս
արյունաներկ ծաղկեներով պայծառա-
նանք: Եվ նրանք, ովքեր իրենց հեռու պա-
հեցին նրբաճաշակ կերակուրներից քա-
ռասնօրյա պահքի ժամանակ, այսօր կա-
րող են Վայելել այս սեղանի կերակուրից:
Եվ այս քառասնօրյա պահքին ոգեշնչ-
վենք քառասուն վկաների օրինակով և
պսակ ստանանք քառասուն պսակավոր-
ների նման: Ոչ թե չարչարանքներով չար-
չարվելով կամ սրով տաճնչելով կամ քար-

կոտորյամբ նահատակվելով կամ իրով
այրվելով, այլ մեղքի նկատմամբ հաղ-
թանակ տանելով, քանի որ ցանկությունը
կրակից ավելի ուժեղ է բորբոքում ցանկա-
ցողի սիրոց: Փոխավիր, հաղթիր մարտը
և դարձիր մարտիրոս. եթե հարկադրում
է քեզ որ արծարասեր բնավորությունը,
ճարտարագույն հաղթիր թշնամին, քամա-
նիր ունեցածքից առջատաներին և դար-
ձիր նաև այլ աշխատավոր պահանջումներին:

Սստած է բռնակալը և քեզ ցավեցնող ընկերներին ստիպում է մնեղանչել քո դեմ, քեզ դառնացնել, թշնամացնել և զայրացնել քո հոգի էլուրունը: Եթո թշնամին մարտնչում է քո դեմ չարով, հակադարձելու փոխարեն փուրա մարտիրոսությամբ պատասխանել, հաղթի՛ր քո իսկ բնավորությանը և բարուն դարձիր նրա չարիքների դիմաց: Եվ եթե այս մարտիրոսներին զարդարած առաջալների պասկներով զարդարվես Պարզկատուի կողմից, ապա կզարդարի և կպատվի քեզ այնպես, մինչև դու ել նրանց նման պատրաստ լինես նմանվելու Քրիստոսին: Պարզկատուն բարի է, Նա, Ով զինավառված երևում է պահիք մրցասպարեզի սկզբին և բարձրածայն աղաղակում է. «Օրինեցեք ձեզ անհօնություններին, բարություն արեք ձեզ ատողներին, որպեսզի որդիները լինեք ձեր Հոր, որ երկնքում է» (Մատթեոս 5.44-45, Ղուկաս

6.28): Այսպիսով, պատվենք պսակներու պայծառացած մարտիրոսներին, որոնք այս օրը մեզ համար դարձրին պաշշառ բության տոն: Այսպիսի նախանձավանդությունը նաև այս վկաներին, որ պեսզի քառասնորյա պահքի օրերին այս քառասուն պակապիրների հետ պատճենանք, քանի որ նրանք ծաղկեցին լճի մեջ որպես ծաղկազարդ բուրաստան, սա ող ջրի մեջ մարտիրոսական արմատներ գտեցին, որոնց տերևները զարդարված են աստվածահյուս պսակներով: Բացարիշ է բուրաստանի այս տունկը: Զարմանալի է եր նրանց արմատավորվելը: Սրանչելի էր այս ծառերի աճը: Յիշանալի էր սրանց դալարությունը, քանի որ ոչ թե գարնանը տնկվեցին, այլ ձնիանը: Ոչ թե տարիներ հետո ծաղկեցին, այլ նույն օրը, որում որոշ տնկվեցին: Ոչ թե ծաղկիների թափվելուց հետո զարդարվեցին տերևներով, այլ սա ող ջրի մեջ հավասարապես աճեցրին և արմատներ, և ծաղիկները, և տերևները և պտուղները: Այս սրանցեի տունկերը

Երկրում սառուցի մեջ արմատավորվեցին, և նրանց ճյուղերը հաստատվեցին Երկնքում, սրանց արմատը Երկրի Վրա բուսնեց, և ոստերի սաղարթները Երնքում Երևացին: Սրանց ոստերը Սեբաստիայում բուսեցին, և ծաղիկները Երեսից բերելով զարդարվեցին քաղաքում, և ամբողջ տիեզ

զերքը նրանց անուշահոտությունը առավ; Այս քառասուն ոստիքը պտուղ տվեցին, և աշխարհի չորս կողմի մարդիկ նրանց մարտիրոսական պտղով կերպարվեցին:

Երկիրը մարտիրոսներին էր ընծայում, իսկ երկինքը բարձունքներից երկրածին արարածներին էր պսակում, քանզի երկնավորը դարձավ երկրավոր և երկրավոր-ներին դարձեց երկնավոր...

Եվ այսօր հիգեանս ուրախանանք

մարտիրոսների՝ սուրբ քառասուն մանուկ-ների նահատակությամբ։
Եվ մարմնով ևս ուրախանանք այս հոգևոր սեղանով, որ դրվեց մեր առջև՝ քաղցր, անուշ և ախտորժելի կերակուրիներով լցված, որոնք զարդարված են նահատակված սուրբ քառասուն մանուկների առաքինություններով և նրանց ընդունելի զոհաբերությամբ, որով իրենց անձերը մատուցեցին Աստծուն։ Նրանց հետ մենք էլ մասնակից դառնանք տոնախմբությանը մեր Տեր Յիսուս Քրիստոսի շնորհներով։

Փոխակերպումը գրաբարից՝
Անհ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆԻ

Նոր Նորքի Սբ. Աստվածածին
Եկեղեցու «Որդիք Լուսոյ»
Երիտասարդաց միության անդամ

